

Smetteloos aangeharkt

THEATER

★★★★

KAT OP EEN HEET ZINKEN DAK

Kat op een heet zinken dak van Tennessee Williams door Toneelschuur Producties/Toneelgroep Amsterdam 2. Regie Jacob Derwig. In Toneelschuur Haarlem, 17/6.

T/m 30/6 in Haarlem. toneelschuur.nl

Derwig toont zich in de interpretatie van het stuk nogal wankelmoedig. Hij kiest voor de buitenkant.

'Wil je me een plezier doen? Kun je wat zachter praten?', vraagt Brick (Barry Atsma) getergd nadat zijn vrouw Maggie (Karina Smulders) bijna een half uur lang aan het woord is geweest. Opgefokt, hyper en vol zelfbeklag heeft ze haar man geprobeerd uit zijn tent te lokken. Zonder resultaat. Zij praat; hij lijdt.

Zo begint de voorstelling *Kat op een heet zinken dak* van Tennessee Williams, in regie van Jacob Derwig, gespeeld in een co-productie van Toneelschuur Haarlem en Toneelgroep Amsterdam.

Dat eerste half uur trekt een behoorlijk zware wissel op de toeschouwer, die inderdaad alleen maar kan luisteren naar de hoge, ietwat snepende stem van Smulders. De actrice benadrukt haar tragiek ook nog eens met stemmetjes, typetjes en het trekken van rare gezichten. Je zou er spontaan

homoseksueel van worden. Bij wijze van spreken.

En dat is nou net het probleem waarmee Brick worstelt. Althans: sinds de dood van zijn jeugd-vriend en sportmaat Skipper lijdt hij aan een flinke depressie. Die vriendschap van toen is voor hem het meest waardevolle in zijn leven. En zoals bijna altijd in de toneelstukken van Williams, speelt hier onderdrukte homoseksualiteit een belangrijke rol. Beide jongens hadden een onlosmakelijke zielsverwantschap, maar op het moment dat Skipper zijn diepere gevoelens voor Brick openbaarde, is er iets tussen de mannen geknakt, met fatale gevolgen.

Die doem hangt als een donderwolk boven de familie waarvan Brick onlosmakelijk deel uitmaakt. Een familie die, zoals de Amerikaanse traditie het wil, heilig en allesomvattend is. De handelingen in *Kat op een heet zinken dak* spelen zich af op de 65ste verjaardag van de pater familias, ofwel Big Daddy. Gijs Scholten van Aschat speelt hem en Marieke Heebink is Big Mamma. Aanwezig op het familiefeest zijn ook de andere zoon Cooper (Leon Voorberg) en zijn muizige vrouw Mae (Wendell Jaspers).

Brick is intussen zo van slag dat hij behoorlijk aan de drank is geraakt en heeft bovendien een gebroken enkel overgehouden aan een ietwat geheimzinnig nachtelijk oponthoud in het sportpark. Parallel daaraan speelt een ander drama: Big Daddy is ongeneeslijk ziek, maar de familie verzwijgt dat voor hem. In het verlengde daarvan speelt tussen de broers ook de vraag wie het familiebedrijf moet overnemen.

Conflicten te over dus, maar het grootste con-

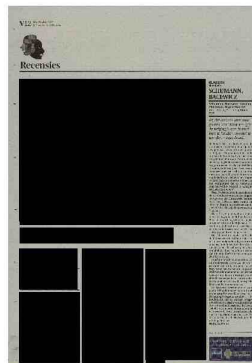
flict is dat tussen Brick en zijn fantomen. De pijn die daaruit voortvloeit, toont Atsma door veel over het toneel te zwalken, en ostentatief te lijden. Beter komt hij tot zijn recht in de grote confrontatie met zijn vader, in wezen de kern van het stuk. Daarin gaat het om het zoeken en ten slotte vinden van de waarheid. De wijze waarop hij dan de waarde van een zuivere, pure vriendschap verwoordt, is op zeker moment zelfs aangrijpend.

Kat op een heet zinken dak wordt gespeeld in een grijzig, kaal en non-descript decor, met een onbeslapen matras als symbool van liefdeloosheid. Aldus blijft deze productie ver weg van het Amerikaanse origineel uit 1955, en van het zinderende realisme. Derwig toont zich in de interpretatie van het stuk nogal wankelmoedig. Hij kiest voor de buitenkant, voor gestileerde emoties, zonder de donkere oorzaak daarvan te tonen. Sterker nog: het moet vooral licht blijven en niet te zwaar.

Dat laat zich nog het meest gelden in de rolopvatting van Scholten van Aschat, die als Big Daddy weliswaar virtuoos schakelt van komedie naar tragedie, maar daarmee ook de angel uit het stuk haalt. Hij schoffeert zijn gezin voortdurend, wat soms erg grappig is, maar ook nogal op het kluchtige af. Dat effect wordt nog eens versterkt door de klapperende deuren die de achterwand vormen. In de nieuwe vertaling van Kim van Kooten en Derwig zelf zijn de dialogen bovendien wel erg vlotjes en gewild eigentijds gemaakt. 'Heb je jezelf soms getrakteerd op een lekker kutje?', vraagt Big Daddy als hij weten wil wat Brick die nacht in het sportpark heeft uitgehaald.

Kat op een heet zinken dak is al met al smetteloos aangeharkt, gladgeschoren toneel, dat nergens steekt of gevaarlijk wordt. En derhalve niet de kern raakt van waar Williams in wezen over schreef: over mensen die hun leugens moeten waarmaken.

Hein Janssen

Barry Atsma als Brick en pater familias Big Daddy (Gijs Scholten van Aschat).

Foto Sanne Peper